

Samlingen 1860—61. Da var Biskop Monrad Minister og havde fremlagt Forslag til Dyprettelsen af Menighedsraad, altsaa noget ganske Andet end et Bispeaad; man vilde begynde fra neden, ikke fra oven, og da udtalte Flertallet af det daværende Udvalg, hvis Ordfører jeg havde den Ære at være, sig paa ingen Maade imod en Repræsentation af Kirkesamfundet i og for sig. Et af Udvalgets 9 Medlemmer (H. Hage) sluttede sig til Forslaget, men de andre 8 kunde det ikke. S. N. Hansen vilde kun gaa ind paa det med væsentlige Ændringer, og vi 7, for hvilke jeg som sagt var Ordfører, kunde vel ikke slutte os til Forslaget, men miskendte, som det hedder i Betænkningen, paa ingen Maade „den Betydning, som ydre Former have for det indre Livs Udvikling, naar de kun passe til det Trin, hvortil dette er kommet“, man havde kun „ikke kunnet overbevise sig om, at den Vej, her anvises er den rette for at naae Maalet“. Man var altsaa enig om Maalet, men det var den Vej, Ministeren anviste, man ikke fandt, man kunde være tjent med, og der udvikles da nærmere, hvorledes dette Forslag bygges paa tvungne Sognemenigheder i Stedet for paa Menigheder, der frit slutte sig om deres Præster, Noget, som jo har faaet endnu større Betydning, efterat Balmenighedsloven er kommen. Heller ikke fandt man, der var tilstrækkelig skjælnet mellem, hvad der var borgerligt, og hvad der var kirkeligt. Disse Ting maatte ordnes ialtfald samtidig med, at man indførte en Repræsentation for Kirkesamfundet, enten for det i sin Helhed eller for dets enkelte Dele; thi det er naturligt, at naar Udgangspunktet for Repræsentationen er feilsuldt, ville Virkningerne deraf ogsaa vise sig gjennem de følgende Led deraf. Jeg maa maaffe endnu til yderligere Belysning oplæse Slutningsbemærkningen: „Der er mange Forhold, som ved særskilte Love maa ordnes og klæves, før det er muligt at tilvejebringe en nogenlunde sand Repræsentation for Folkekirken og at indrømme denne den fornødne Myndighed inden sine egne Grændser. Vil man udsætte enhver ny Ordning af andre enkelte Dele af Kirkens Forsatning og navnlig af dens Forhold, indtil man først har faaet kirkelige Repræsentationer, faar man ikke saadanne, men kun verdslige, statskirkelige Raad, som, ledede af statskirkelige Embedsmænd, under frie Former ville lægge et endnu tungere Nag end det hidtilværende paa Kirkens aandelige og sande Udvikling“. Det er fra sit Standpunkt meget nær beslægtet med den Udtalelse, som Flertallet fremsatte angaaende Bispeaadet i den

første kirkelige Kommission. Man ser her den samme Følelse af, at ved disse statskirkelige Embedsmænd som Repræsentanter for Folkekirken vilde man kun faae et statskirkeligt Raad, men ikke et virkeligt folkekirkeligt Raad. Dette er som sagt sidste Gang, Repræsentationspørgsmaalet har foreligget her for Thinget, der er ingen Minister og intet Medlem, som senere har bragt noget Forslag frem derom, men det er dog kommet frem andetsteds, nemlig i Kirkekommissionen, som nedsattes i 1868 og varede til 1870. Ogsaa der blev der fremsat Forslag om et Kirkeaad, og Flertallet enedes om et saadant, som i mange Dele gik i samme Retning som Flertallets fra 1854, navnlig med Hensyn til, at der skulde være et stort, hele Samfundet omfattende Raad saavel af Lægmænd som af Geistlige, i alt Væsentligt kun med raadgivende Magt. Dette Forslag blev tiltraadt af et stort Flertal og deriblandt ogsaa af Biskop Martensen, der vel kan betegnes som den egentlige Bærer af Mindretalsforslaget fra 1854, og i hvis nye udfomne Grundringer man vil se, hvorledes dette skete, ikke fordi han i og for sig havde opgivet Tanken om et Bispeaad, men fordi han indsaa Nødvendigheden af at maatte slutte sig til Flertallet for at sætte Noget igjennem. Saavidt var det altsaa gaaet tilbage for dette Mindretalsforslag, at i denne sidste Kommission havde det saa at sige kun een Talsmand, og denne ene Talsmand foretrak endda at slutte sig til Flertallets Forslag. Men ikke desmindre er det dette Forslag, som den ærede Minister har faaet kongelig Stadfæstelse paa, et Forslag, som ingen tidligere Minister nogeninde har fremsat her for Thinget, og heller ikke nogeninde nogen Rigsdagsmand har bragt frem; end ikke den Minister, som man veed, var enig i det, nemlig Drsted, har anset sig enten for kaldet eller berettiget til at ville give det uden Rigsdagens Medvirkning. Det har ikke fundet Tilslutning i Kirkekommissionerne, i den første kun hos et Mindretal og i den sidste slet ikke, Naar vi betænke, at disse Kirkekommissioner egentlig skulde være Gjennemførelsen af den Tanke, Grundlovsudvalget havde, dengang det

Rettelser.